

de forskellige Samfundsklasser repræsenterede, næsten skulde tro, at Danmark væsentlig er befolket af Redaktører og Skolelærere. Jeg tror altsaa, at det er berettiget, at jeg som Bønde tager Ordet allerede paa et saa tidligt Stadium. Naar jeg nu altsaa vil se paa Toldloven fra et Landbrugsstandpunkt, saa mener jeg, at Hovedhjørningspunktet ikke maa være, om den gaar i Retning af Frihandel eller Beskyttelse, eller om man skal have Vægttold eller Værditold. Disse Ting have selvfølgelig deres Berettigelse og deres store Berettigelse, men hvad der er Hovedsagen ikke alene for Landbruget, men ogsaa for andre Samfundsklasser ved Behandlingen af en Toldlov, er det Spørgsmaal, hvorvidt staber denne Lov økonomisk lige Ret for de forskellige Samfundsklasser i Landet? Det er det Hovedhjørningspunkt, hvorfra alle andre Samfundsklasser se paa den Sag. Vortset fra et rent teoretisk Beskyttelses- eller Frihandelsstandpunkt ser man paa, hvorledes vedkommende Lov stiller den Samfundsklasse, hvortil man selv hører, med Hensyn til at saa lige Ret med de andre Samfundsklasser. Det er ogsaa paa den Maade, at jeg ønsker at se paa Sagen, og jeg vil da fremkomme med nogle almindelige Betragtninger med Hensyn til de Principper, som jeg altsaa først sætter i anden Række. Der er blevet sagt, at Landmændene ere Frihandelsmænd, og man er kommen let over dem i Kommissionen. Efter at man har hørt og spurgt de andre Samfundsklasser, navnlig alle de producerende, men for øvrigt ogsaa enkelte konsumerende, hvor de ere interesserede, slipper Mindretallet over Landbruget med følgende Ord, som jeg maaftie citere. De lode saaledes: „Spørgsmaalet om Told paa hidtil toldfri Landbrugsprodukter har ikke i Enkelthederne været forhandlet i Kommissionen, væsentlig fordi Landbrugets almindelige Repræsentationer altid bestemt have frabedt sig en saadan Beskyttelse. Paa de store Møder af de samvirkende Landboforeninger, i Agrarforeningen og i Landhusholdningsselskabets Toldudvalg har der her hersket saa godt som fuldstændig Enighed herom.“ Det er det, Landbruget faar af hele 3 Bind, og det er ganske vist ikke ret meget. Jeg siger, at det er vistnok berettiget, naar man siger, at Landmændene have udtalt sig saadan; men man maa ved Siden

deraf tillige vide, at naar Landmændene have udtalt sig saadan, saa er det ikke af doktrinaire Hensyn, men saa er det, fordi man ad den Vej nærmest mente at kunne komme til økonomisk Ligeberettigelse med de andre Samfundsklasser. Man har troet eller ladet sig bilde ind, — jeg ved ikke rigtig hvilket — at man kunde komme videre ad den Vej i Retning af Nedsættelse af den Beskyttelse, man har i Norge, og i saa Fald kan det ikke nægtes, at Landbruget, der ingen Beskyttelse har, vilde komme mere til Ligeberettigelse med de andre Samfundsklasser. Men man har ikke fortaaget Frihandelen saaledes, at der kun skulde være Frihandel for de Varer, som Landmændene sælge, medens der skulde være Beskyttelse for alle de andre, saaledes som Kommissionens Mindretal har opfattet Landbrugets Mening om Frihandel. Jeg tror imidlertid — og det viser sig ogsaa særlig efter at denne Betænkning er forelagt, efter at man har set baade Mindretallets og Flertallets Indstillinger — at Landmændene have set fejl, naar de troede, at de ad Frihandelens Vej skulde komme nærmere til økonomisk Ligeberettigelse, hvad der er og selvfølgelig har været deres Formaal, naar de have kaldt sig Frihandelsmænd. Jeg tror det af flere Grunde. Om en Gennemførelse af Frihandelen behøver man ikke at tale her, eftersom ingen Part har udtalt sig for den; i de almindelige Betragtninger faar man ganske vist at vide, hvilke Vælsignelser der er ved Frihandelen; men gaar man ud fra de enkelte Sætser, saa ser man, at baade Flertal og Mindretal ikke blot have været flotte med Beskyttelse, men endogsaa have forhøjet den. Vi kunne derfor godt lade være at tale om en Gennemførelse af Frihandelen, i den Retning have Landmændene taget fejl. Men selv om den havde været gennemførlig, saa tror jeg ogsaa, at Landmændene ville have set fejl. Jeg hører selv til dem, der have ment, at Frihandelen var den rigtige Vej; men jeg tror, at jeg og mange andre med mig have set fejl i det Spørgsmaal, for saa vidt man har ment, at Frihandelen kunde føre til økonomisk Ligeberettigelse. Vi maa jo nemlig huske paa, at der er en hel Del Samfundsklasser, der af Naturen paa Forhaand ere beskyttede. Det er de Folk, som særlig synes at have